

У ЦЕЛОМЕ СВЕТУ ПОЗНАТЕ

чисте Горњо-Крањске планинске пчеле у оригиналним кошницама (сандуцима), ројеве, као и првоврстне младе племените матице, нуди и у земљи и иностранству преко 80 пута награђена са првим и највишим одликовањима

Т В Р Т К А

ТВО НАЈВЕЋЕ ГОРЕЊСКО УЗОРНО ТРГОВАЧКО ПЧЕЛАРСТВО ЈАНА СТРГАРА

Битње, II. Бохињска Бистрица, Горењско, Југославија.
потпуно зајамство за живу приспелост у све делове света.

Наруџбине се извршују тачно и брзо

Наруџбине до 15 марта = 5% попушта

Произвађа и разашиле: **Најбоље умјетно саће** зајемчено од чистог пчелињег воска. — Надаље нудим нови распркавач „Triumph“ у 2 величине (29 и 42) см. Идеална справа за руковање са пчелама без дима!

с обзиром на пољопривредну кризу цене су знатно снижене

Захтевајте бесплатно цјеник 1932 године

ВЕШТАЧКО САЋЕ.

Од **зајамчено** правог, чистог, природног, пчелињег воска, на американском строју зготовљено са врло прецизним дубоким ћелицама и у свакој величини 1 кг. Дин. 52- Послат ми чист восак (без талоба) израђујем у вешт. саће 1 кг. за Дин. 7- (у цени урачуната је и дезинфекција воска) или га пак замењујем и за 1 кг. чистог воска дајем 80 дкг. вешт. саћа.

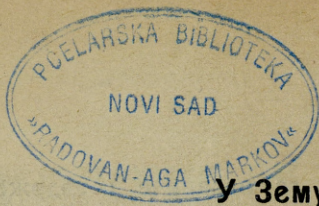
Пажња! Да се не би са вешт. саћем, разне пчелиње болести, нарочито пчелиња куга (*bacillus alvei*.) пренашале и шириле, восак, пре израде у вешт. саће десинфицирам. Стога је моје саће од сваке заразе просто, и ја га цењеним друговима пчеларима најтоплије препоручујам.

О каквоћи мога саћа изволите се уверити.

Разашилем! Праве „банатске“ ројеве и оплођене матице. „Експрес“ Мудрохов апарат је најидеалнија справа за прихрањивање пчела. Апарат је подесан са сваку кошницу.

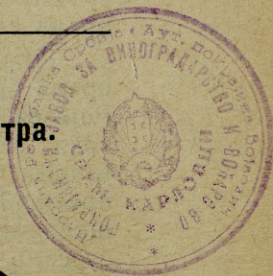
Ценовник на захтев шаљем бесплатно.

АНДРИЈА МУДРОХ, пчелар
НОВИ САД. Водникова бр. 8.

У Земуну, 1. Јуни 1932.

Под високом заштитом
Њег. Краљ. Вис. Наследника Престола Петра.

ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број 6.	Излази једанпут месечно Уредник: КОСТА СЕПЕРОВАЦ вероучитељ грађанске школе.	Година XXIX.
------------	--	-----------------

Коста Сеперовац

Ројидба.

Дуга зима задржала је све послове, па и наше пчеле заостале су у развијању. Обично у фебруару матица почиње носити јаја и подмлађивати друштво, у априлу је легло већ прилично развијено, а у мају пчелиња су друштва у пуној снази, јавља се нагон за ројидбом, па у другој половини маја већ имамо ројева. Али дуга и љута зима све је задржала, па је тек у априлу матица почела носити јаја, а ројевима можемо се надати тек у јуну.

Па шта је ројидба? Ројидба је природни нагон за размножавање пчелињих друштава. Што је код људи рађање, то је код пчелињег друштва ројидба. Као што је рађање код људи неопходно потребно ради одржавања и умножавања друштва, исто тако и ројидба је у пчелињем друштву неопходно потребна како ради одржавања расе тако и ради умножавања пчелињих друштава. Ројидба је природни нагон код пчелињег друштва кога пчелари не могу сузбити, с тога рационални пчелари не теже да овај природни нагон сасвим

сузбију и униште него настоје да га ограниче и задрже према својим приликама згодно искористе.

Наши стари пчелари много су полагали на ројидбу, а према броју ројева ценили су и вредност самога пчелара. Ројидба је била некад највећа радост на пчелињаку и сматрала се као знак напретка пчеларева. Ово схваћање било је онда потпуно оправдано, па и ми данас морамо га одобрити. Наши стари пчелари у јесен су пчеле сумпором гушили, да могу доћи до меда. У јесен на пчелињаку остављали су само преседе, а у мају и јуну кошнице су им пуштале природне ројеве, а сваки пчелар је желео, да у мају и јуну добије што већи број ројева, па да на јесен има већи број кошница за убијање ради добијања меда.

Данас напредни пчелари траже од кошница на првом месту меда, с тога ројидбу ограничавају и задржавају, јер ради ројидбе друштва ослабе па не могу пашу искористити у корист пчелара. Код нас ројидба пада у главну пашу (багрену), а главна паша траје кратко време, с тога изројена друштва не могу главну пашу искористити. Рационални пчелари настоје, да ројидба падне после главне паше, али ако после главне паше настане рђаво време или паша ради неког другог узрока пресеке, тада нестане нагон за ројидбом.

Познато је, да је код једне расе, пчела јаче развијен нагон за ројидбом него код друге расе, с тога напредни пчелари настоје да одгаје расу пчела код које је мањи нагон за ројидбом. Одгајивачи племенитих матица неројивост сматрају као најглавнији знак племенитости. Неројивост не сме се сматрати буквално т. ј. да нагон за ројидбом, код пчелињег друштва мора бити сасвим уништен него да нагон за ројидбом буде стеран што је могуће на мању меру. Рационални пчелари не уништавају сасвим ројидбу, што је ројидба једини начин, којим се пчелиња друштва природним путем множавају.

Код свију раса пчела није једнако развијен нагон за ројидбом. Код неких раса пчела развијенији је нагон за ројидбом нпр. крањска и линебуршка пчела: а код других раса пчела слабији је нагон за ројидбом. Напредан пчелар мора се решити хоће ли пчеларити на ројидбу или на мед, па према томе нека бира расу пчела. Али пчелар мора знати и то, да осим урођеног нагона за ројидбом који одређује карактер друштва, велику улогу и јаки уплив на ројидбу имају околности у којима се пчелари. Расу пчела са урођеним и развијеним нагоном за ројидбу присиле неповољне прилике да се не роји. Исто тако догађа се, да се неки пчелари туже, како су се њихова друштва са племенитим матицама изројила, па стога дотичним друштвима и матицама поричу племенитост. Ако су племените матице (т. ј. које се

не роје) купљене, тада се нападају одгајивачи племенитих матица што подваљују другим пчеларима.

Настаје питање: шта је узрок ројидби? Многи искусни и знаменити пчелари покушавали су, да реше ово питање и установе шта је главни узрок ројидби, долазили су до разних закључака и не слажу се међу собом, с тога је ово остало као нерешена загонетка природе.

Једни ројидбу приписују препуном плодишту са тек излеженим младим пчелама и незапосленим младим радилицама. Други каже, да претрпаност плодишта не може бити узрок ројидбе. Неки кажу, битно је код ројидбе испуњавање нагона за расплођавањем друштва и обнављањем матице. Неки кажу, да је узрок ројидби изобиље хране у кошници. Нагомила се у кошници много младих пчела, чије су жлезде препуне хране, обиље млеча не могу у плодишту при храњењу црвића потрошити, с тога праве матичњаке, да у њих уложе сувишак хране. А кад изведу матице, оне доводе до ројидбе. Неки траже узрок у препуњењу млеча у плодишту, а то доводе у везу са богатом пашом на цветном прашку. Без рђе (цветног прашка) нема млеча, а без млеча нема градње саћа а ни ројидбе. — Неки траже узрок у пренасељености кошнице, великом броју трутова, врућини, оскудици ваздуха и т. д. Многи настоје да пронађу прави узрок овог природног процеса, да нађу сретство да га задрже, па да створе расу пчела без нагона за ројидбом. Изгледа ми, да сва истраживања неће уродити жељеним плодом, сумњам, да ћемо створити расу пчела без нагона за ројидбом.

Кад знамо да је ројидба природни процес за размножавање пчелинега друштва онда није саветно, да тај урођени нагон за ројидбом сасвим уништавамо, боље је да га ограничавамо. Рационални пчелари не троше улудо време у борби против урођеног природног нагона код пчела него удешавају своје радове тако, да тај нагон убрзају или одложе на кратко време ради бољег искоришћавања пчелинега друштва. Наравно да узимају у обзир месне прилике и према томе удешавају свој начин пчеларења. Адаптација (прилагођавање) у пчеларству је неопходно потребна.

Браћа Словенци пчеларе на ројеве, јер је код њих развијена трговина са живим пчелама, пошто се Крањска пчела извози у све делове света. У Словенији може се рећи готово да је стандардизовано пчеларење на ројидбу. Има леп број великих пчелара, на пр. Јан Стргар и други, који су познати у читавом свету, који своје ројеве шаљу у свих пет делова света, а одликовани су на светским изложбама од више страних држава. Ради пчеларења на ројидбу наша браћа Словенци постали су чувени. Рационално пчеларење на ројидбу браћи Словенцима доноси леп приход.

Већина наших пчелара пчелари ради меда, пошто код

нас није развијена трговина са пчелама. Ми пчеларимо на мед, али код овог начина пчеларења морамо водити рачуна и о ројидби. Само јака пчелиња друштва могу главну пашу искористити, с тога пчелар мора настојати да има добра и јака друштва у главној паши. Одмах с пролећа јавља се расплодни нагон т. ј. тежња за умножавањем друштва. Али чим друштво ојача тада се јавља полни нагон т. ј. пчеле праве трутовско саће и матица га залеже, а то је већ први знак нагона за размножавање пчелињег друштва, то је нагон за ројидбом. Са бујањем природе развија се и живот у кошници, а напредан пчелар настоји, да се са развијањем природе складно развија и пчелиње друштво, да буде доста јако да може главну пашу искористити и пчеларев труд медом наградити.

Пчелар мора добро познавати месне прилике и према месним приликама и околностима свој начин пчеларења уде-шавати. Један је начин пчеларења ако главна паша пада у пролеће а други је, ако главна паша пада у лето и јесен.

Где главна паша пада у пролеће пчелар мора пазити, да му кошнице уђу у главну пашу са јаким друштвом, а при том мора спречавати појаву нагона за ројидбом. Ако се кошнице у почетку главне паше изроје, тада ни ројеви ни пре-сади не могу пчелару меда дати, јер су друштва преполовљена па саберу меда само за своју потребу. Кошнице се могу изројити тек после главне паше, зато напредан пчелар настоји, да ројидбу задржи и одложи до после главне паше.

Где главна паша пада у лето и јесен, ту рационалан пчелар настоји, да му се кошнице изроје у мају и почетком јуна, тада имају доста времена за развијање и умножавање пчелињег друштва до главне паше. Рационалан пчелар настоји да летњу и јесењу пашу дочека са што већим бројем добрих и јаких кошница. Ово му је потребно и с тога, што на јесењој главној паши многе радилице истроше се и умру, а легло се ограничи па је мали број младих пчела, с тога пчелари после бујне јесење паше обично спајају кошнице, да би боље презимиле.

Ако пчелар не познаје месне прилике и ако свој начин пчеларења не удешава и не прилагођава према месним приликама и околностима тада може му се догодити, да се његове кошнице изроје пред главну пашу или у почетку главне паше с тога не може главну пашу искористити. За таквог пчелара ројеви су „једна велика недаћа у пчеларству.“

У природи све се мења и ништа није стално, једне године имамо рано пролеће и веће паузе између једне и друге паше, а друге године све одоцни нема размака или је врло мали између једне и друге паше, а напредан пчелар о том мора водити рачуна у свом пчеларењу. Једне године не можемо пчеларити на мед, јер је година слабија а пчеле скуп-

љоју меда тек за своју потребу, али зато друштва се врло лепо развијају, јавља се јаки нагон за ројидбом да је пчелару немогуће ројидбу спречити. Шта сада да радимо? Ми ћемо своје кошнице изројити, па ћемо са већим бројем кошница дочекати идућу годину. Друге године појавио се нагон за ројидбом, за неколико дана очекујемо ројеве, али настала је бујна паша, матица нема празних ћелија за ношење јаја, јер пчеле и плодиште пуне медом, ради тога престаје нагон за ројидбом и место очекиваних ројева пчелар приступа истресању меда.

Код наше пчеле развијен је нагон за ројидбом, то је један факт са којим сваки пчелар мора рачунати. Рационалан пчелар зна, да на ројидбу утичу и други фактори, с тога пчелар мора ово као и месне прилике имати у виду и према томе свој начин пчеларења удешавати. Према потреби пчелар може ројидбу убрзати т. ј. може имати раних ројева, али исто тако може ројидбу и задржавати и одлагати. Ако пчелар ово са планом ради он ће бити у стању да пашу искористи, а и да повећа свој пчелињак, па ће код њега ројидба бити благослов Божји.

Ројидба је урођени природни нагон код пчела који се не може уништити, с тога рационални пчелари не настоје да ројидбу сасвим униште него је само помажу или одлажу како њихове месне прилике захтевају. А они који ројидбу држе за велику недаћу у пчеларству настоје да код пчела угуше нагон за ројидбом. Да ли ће у том успети видећемо, али ја сумњам, да ће бити у стању да одгаје расу пчела без нагона за ројидбом. Раса пчела без нагона за ројидбом држим, да ће остати само лепи сан неких пчелара.

Витомир Јвановић, Крагујевац

Криза наше оригиналне стручне пчеларске књижевности

I

У нашој вечитој борби за опстанак никада се није толико испољила утакмица као сада. Полет утакмица завладао је свима нашим професијама и друштвеним редовима. Њена нас динамика гони да размишљамо, учимо, истражујемо, напредујемо и стварамо нове путеве. Савладани њоме, ми смо подлегли једној бескрајној трансформацији, док је еволуција нашег живота надјачала све предрасуде и све застареле методе. И тако се дошло до сазнања: Оно што је било јуче најбоље, данас је потиснуто у други ред. И зато ниједно човечије мишљење и ниједна метода нису могли да уједине и изједначе

друге, јер нису могли да предвиде и здруже све потребе његовог разума.

Плодно семе непрестаног мењања и развијања (еволуције) продрло је свуда и у све гране људског привређивања. Његова плодност нашла је нарочито великог изражаја у богатој иностраној пчеларској књижевности. Преко ове допрло је и до нас. Може се рећи да у том погледу пчеларска књижевност ни мало не заостаје својом стручношћу и обиљем иза књижевности осталих привредних грана. Она својом делатношћу чак и помаже напредовању других грана, као: воћарству, шумарству, производњи уљаног и другог индустријског биља. и т. д. **Нас не буну што се напредовање пчеларске технике налази у непрестаном мењању.** Не буну, јер смо свесни да се у том непрестаном мењању види стварно напредовање пчеларства. Ми те промене видимо више-мање и у осталом привређивању. **Ни једна грана људског привређивања није створена једним замахом, једним човеком и делом једног времена и једне генерације.** Све што имамо стварало се, ствара се и ствараће се (усавршаваће се) многоструким напорима многих људи. Наши прадедови започињали су, потомство је прихватило, усавршавало и нама предало; ми ћемо тај рад наставити и оставити га у аманет свом потомству. Изуми и рукотворине мењаће се више или мање у сврху усавршавања. Многи ће од њих постати само музејска успомена. **Остаће у дужој употреби само оно што је најбоље, па и то ће се ипак подвргавати мањим променама и прилагођавању промењеним потребама.** Урођена скромност истинитом ствараоцу нечега корисног није дозволила, да он свој изум, рукотворину, назове: **најбољим, усавршеним,** а још мање да га прогласи „стандардом“ за све људе и времена.

„Никакав ауторитет не остаје на ногама“, рекао је Јован Скерлић. „Човек данас осећа потребу слободног испитивања; он има свест о дужности да прими само оно што издржи пуну критику његовог разума и задовољи његове интелектуалне, моралне и емоционалне потребе.“¹⁾

II

Полет утакмице у приређивању заструјао је и у пчеларству. Он се одавно појавио код богатих Америкаца; са суперпродукцијом пренео се и у напредније европске народе. Из њихових књига, а још више из њихових слика богатих пчелињака и фарми, пренет је у неке наше пчеларске листове и књиге. Тако пренет у наше пчеларске редове, међу наше бивше пчеларе и истрајне пчеларе емпиричаре, он се почео осциловати између две тежње. По тежњи првих, он је добио изражаја у покушају американизирања својег „знања и уме-

1) Јован Скерлић: Писци и књиге IV. Догматичка и инпресионистичка критика. Београд, 1909 године, стр. 11.

ња“, а потом у стандардизацији свих метода, свију мишљења и уверења, у једно укалупљено мишљење, једну укалупљену методу, у једно уверење и једну једину кошницу. Тежња других увидела је потребу одабирања и адаптирања новог наших потребама, нашим социјалним и економским приликама, нашем насељу, нашем поднебљу и нашој клими.

Тежња истрајних пчелара очекивала је од вођства пчеларске организације предузимање одабирања новог и прилагођавању и адаптацији одабраног нашим приликама. У том очекивању да се прими и препоручи нашем народу оно што је заслужно емпиричке препоруке, оно што може издржати критику здравог разума, тежња стандаризовца свога „мишљења и уверења“, обученог у субјективно рухо свога „знања и умења“ изјаснила се у својој књизи — брошури са два нестандаризована имена: „Напредно пчеларство или стандардизација пчеларства ради унапређења пчеларства у нашој домовини“ и „Стандардизација пчеларства за изједначење мишљења и уверења у пчеларству.“² Размишљање по прочитању наслова ове књиге изазива питање: Зар се при захтеву изједначења мишљења и уверења и усталењу наметнутог „знања и умења“ у опште, стандардизовано, може напредовати?!

У тој се брошури са два неизједначена смера и имена „на дуго и широко“ препричава неизводљиво примање проповедникове кошнице за све наше климатске крајеве, природом и Богом неизједначене, како по почетку трајања и јачине пчелиње паше, тако и по неизједначеној клими, родности земље, флори, насељу, социјалним и економским приликама.... Међутим ни сам идејни проповедник оваквих „мишљења и уверења“ није ни своја опажања и искуства изједначио и нормирао. Ако узмемо у помоћ Дарвинову теорију разумећемо га... Разумећемо га, јер се у природи све мења, па и његово „знање и умење“. И наше се идеје непрестано мењају, еволуирају. Ми смо са тим променама задовољни, јер се у том непрестаном мењању ствара наше културно напредовање. „Све се мења, све је променљиво, стална је само та промена“ — одјекује Дарвинова теорија.

III

Све се мења; промениће се и мишљење са уверењем о некој стандардизацији напредовања пчеларске технике, јер не иде једна капа на све људске главе. Не иде, ... јер има великих и малих глава... Па и међу овима опет разноликих: Неке носе модне шешире, друге су вечито гологлаве са растресеном косом; треће немају ни целе шубаре, а већ фес скоро све одбацују.

Проповеда се усталење и изједначење мишљења и уверења у сврху напредовања пчеларења у домовини. Проповеда

2) Курзив је наш.

се, али се проповедничково мишљење и уверење брже мења него што нас учи Дарвинова теорија о вечитој променљивости. Мењају се многа проповедничкова уверења у пчеларском послу, па и најновија о размерама оквира у „најпогоднијој“ кошници, па чак и само име ове кошнице. Мењају се и основна знања и „уверења“ о зрелости меда, времену његова истресања и оцене рационализације у самом истресању меда. Све се мења... Ево доказа. Идејни проповедник стандардизације мишљења и уверења, у својој књизи „Пчеларство“, уџбенику за ниже пољопривредне школе недавно је написао:

„Зато се мед из медишта одузима онда кад су ћелије напуњене медом затворене на целом сату.“

На следећој страни истог уџбеника проповедник стандардизације „мишљења и уверења“ учи ђаке („Исто то али мало еругачије“):

„Мед треба одузимати из медишта чим је сазрео и не треба пропустити ни један дан, ако се хоће да добије довољно меда.“

Тек на страни 121 овог уџбеника проповедник изриком каже кад је мед зрео:

„... кад пчеле напуњене ћелије затворе до испод половине оквира онда је мед зрео.“

Међутим ово је у несагласности са предњим наводом:

„кад су ћелије напуњене медом затворене на целом сату“. Зар се овако брзо мењање мишљења и уверења не може назвати рекордним?!

Лепе слике великих американских пчелињака са неколико стотина високих Рутових кошница, снимљене на богатој пчелињој паши, на американским фармама, три године касније овако еволирају проповедничково уверење:

„У целој Америци, где је производња меда највећа и најрационалнија, мед се од пчела одузима само једном у години, и то по свршетку пчелиње паше. То је рационално, и тако раде сви напредни или рационални пчелари у свима земљама, а нарочито у Америци“. „У нас, на жалост, није тако!“ — вели даље проповедник.

Па зар овакво проповедничково мишљење да усвојимо, стандардизујемо?! Не, на жалост, но хвала Богу те наши пчелари сузбијају оно пчеларење, у коме се мед истреса само једном у години. У нас тако су принуђени да раде само пчелари који пчеларе са плетарама. Па и они то раде са једним изузетком: По предању о Илинудне они подрезују саће с медом, у колико у овом нема легла, с веровањем, да је тога дана одузети мед лековит.

Ми и Америка! Зар су код нас исте прилике као и у Америци?! Зар би наш искусни пчелар Антун Блажевац из Сибиња по проповедничковом учењу сушне 1931 године „изврцао“ 2500 грама меда, да је мед истресао само једном

у години, по завршетку пчелиње паше?³⁾ Зар би брат Антун на онако сушном лету успео да посебице издвоји медове од ливаде, шуме и метвице, да је мед истресао само једном у години, по завршетку пчелиње паше?! Зар би са високим кулама од кошница добио оволико меда да није преносио кошнице с једне паше на другу?

Но слушајмо даље шта нам каже проповедник стандардизације „мишљења и уверења“ о рационалном истресању меда:

„ . . . а ако хоће да се паша довољно искористи онда се нови мед одмах истреса, а истреса се готово сваки други или трећи дан; али се због тога истреса незрео мед који се не може дуже одржати без квара.“

Молимо брата Антуна да нам каже, да ли се његов мед укварио? Да ли му се икада укварио мед од једне паше кога је истресао пред наступ друге паше, како он то ради. Писац овог приказа истреса сваке године зрео мед од једне паше пред наступ друге. Тако, багремов мед истреса пред сам почетак јаче појаве ливадске паше. Тако радећи никада није имао кварног меда, и ако је овај чувао годину и више — до прилике за његово уновчавање. Осим тога узимљујући своје пчеле на пролећњем меду, од багрена или ливаде, никада ми нису умирале пчеле на меду, што се дешава само код пчелара који узимљују своје пчеле на јесењем меду и медљици.

Кад се у рационалном пчеларству препоручуј „одузимање меда само једном у години“, онда се таквим радом, у нашој домовини, спречава могућност сортирања меда по биљкама које га дају, и пренашање кошница с једне паше на другу. И зар се такво пчеларење може назвати „рационално“?! Кад би послушали проповедника да оваквом „знању и умењу“, оваквом његовом емпиричком „мишљењу и уверењу“ приклонимо своје главе, па одбацимо своја практична искуства и позитивно учење практичног пчеларства, остало би нам, да тада измешамо, „стандардизујемо“, сав мед и медљику, и да своје пчеле узимљујемо на јесењем меду. Али да нам у том очекивању јесени за истресање меда не би пчеле беспосличиле, спремимо и велику американску кесу пуну новаца. Накупујмо доста резервних наставака с оквирима (медишта) пунимо с њима таване док не наступи и код нас американска паша. Ако немамо таван за ову сврху правимо са овим наставцима кошнице високе као куле у свом пчелињаку.

Све се мења . . . Можда ће се променити и изједначити наша пчелиња паша са американском, јер „Свако чудо далази у Европу из Америке“. Тада ће се и наше високе кошнице пушити медом, на једном месту, као у Америци — како то проповедник пропагира. А ми ћемо се пети лествицама на кошнице да додајемо накнада медишта. Но да ветар са наших

3) Допис у 2 броју „Пчелара“ за 1932 год.

оголелих планина и поља не би обарао куле од кошница купићемо и јаке подупираче, да ветру пркосимо.

Зашто да се мучимо мишљу, шта ћемо са толиким наставцима (медиштима) с кошница при пренашању ових с једне паше на другу?! У Стандирдизацији пчеларства „ради унапређења пчеларења у нашој домовини“ нема проповедниковог „уверења“ о признавању овог рада у рационалне послове у пчеларењу за повећање приноса у меду, кад се пропагира само једном истресање меда у години — и то у позну јесен. За то је и проповедникова најпогоднија кошница најнепогоднија за пренашање с једне паше на другу. Међутим наш најнапреднији пчелар Антон Жнидершић у предговору своје најновије књиге „Наша кошница“ овако каже:

„По многогодишњем искуству дошли смо до уверења, да је пчеларство успешно тек онда ако се пчелци превајају са паше на пашу. Неке услед тога превајамо преко лета и до пет пута. Зато морамо имати кошницу која је у ту сврху најзгодније удешена“.

Ако је писац „Стандардизације пчеларства за изједначење мишљења и уверења у пчеларству“ хтео да са овом брошуром унесе неспоразум он је у томе успео. Ако пак он у истини жели да помогне нашем пчеларству, онда нека се мане својих пчеларских маказа и пера, као што се мануо и свог пчеларског деловања у Крагујевцу, у пропалој пчеларској задрузи.

У 1898 години:

„Да се за време цветања багрема хватају матице и затварају у кавешчиће да би се „добило још више меда.“

„Главна је правило убијати у свако доба матице за време главне паше.“ (Ко би по овом правилу убио матице за време јесење паше узимио би многе безматке на свом пчелињаку). Ово је правило названо **златним**.

Затим је доста пута писао против употребе Ханеманове решетке.

У 1926 години:

„Некоји наши пчелари унели су у свој начин или метод пчеларења убијање матица пред главну пашу ради добивања веће количине меда, па то препоручују као рационалну радњу у пчеларењу и осталим пчеларима.“

„Још пре 30 и више година препоручивано је и истичано као правило у рационалном пчеларењу убијање матица пред главну пашу.“

„Место да се матица убија, па са свим острањује из кошнице, и место да се извођење младих пчела прекида или обуставља, много је боље и рационалније да се матица у ширењу легла само ограничи, а нарочито у овако лошим годинама за пчеларење, као што је била минута година. То се постизава ограничењем матице у медишту

(!) на 3-4 оквира. Кадгод се матица тако ограничи свакад ће у кошници бити више меда, но што би га било без ограничења, и онда се на тај начин постигне и већи принос у меду, и не ризикује се, да се кошница слаби па, можда, и изгуби.“

(Наставиће се)

Посмрчад † Симе Жигића

Зашто је Линебуржанин остао веран кошници плетари

У Хановеранској у опће, а нарочито у Линебургу, пчелари се на један особит начин.*) Тај начин састоји се у главном: што Хановеранци, односно Линебуржани, све и сва употребе, да своје кошнице изроје и подигну на снагу тако, да са много јаких народа уђу у бујну јесењу пашу и ту пашу исцрпу у своју корист. Да се ово постигне, поред доброг времена, тражи се умешност од стране пчелара а та умешност доказује, да су Линебуржани вешти пчелари, а пошто пчеларе са плетарама, показаше, да се може рационално пчеларити и са плетарама.

Линебуршка је пчела немачка пчела, која се умерено роји, али Линебуржани особитим начином однеговаше такову врсту, која се много роји. Њима је требала таква врста због вегетативних прилики њиховог краја. У Линебургу има бујне јесење паше од хељде и вреска. Паша траје месец дана, скоро цео август и почетак септембра. Дакле главно је Линебуржанину да у јесењу пашу уђе са што више народа, а то је он постигао ројењем на особити начин. Тамо има две периоде ројења. Линебуржанин има особиту плетару са летом горе у глави кошнице где је засвођена. Ова кошница није ни велика ни мала. Ако би била сувише велика не би се много ројила, а Линебуржанин хоће много ројева. Ако би била сувише мала онда не би било јаких ројева а њему требају јаки ројеви, јер само ови могу пашу исцрпети у корист пчелареву. Линебуржанин је изабрао златну средину и задовољан је са својом кошницом. Он воли плетару, јер у њој народ добро презими. Ова је кошница јефтина и сам ју начини зими кад нема посла. У плетари је саће дугачко тако, да пчеле, идући за медом од доле горе, немају потребе да се премештају у други сокак за мед и тиме не може да наступи глад у кошници. Пошто је лето горе у кошници и пошто саће удара сечимице на лето, то бива и боље испарење. Оно што пчела издише лакше излази кад је лето горе. Линебур-

*) в. „Пчеларење линебуршких пчелара са плетарама“ VII. св. Пчеларске библиотеке. Написао Јован Живановић. С. Ж.

жанин оставља за пресад другенце и трећакe, а нема ли од ових доста добрих онда изројене маторке, дакле кошнице са младим матицама и које имају пчелиње саће, те у пролеће не буде силесије тругово. Линебуржанин не подрезује своје кошнице у пролеће јер му то не иде у рачун, пошто се подривањем одлаже ројење а њему требају ројеви.

У јесен се један део кошница угуши али данас многи искуцкају народ из кошнице и продаду, а продаду, и мед и восак. Дакле добије се новац за пчеле мед, и восак. То се постигло све на особити начин ројењем. А пошто је плетара кошница за ројење то је Линебуржанин остао до данас веран плетари. Ђерзонка није могла до данас да потисне плетару ма да је било време, кад се плетари објавио рат и кад плетара није имала пардона. Сам Ђорђе Лецен, који је описао начин Линебуршког пчеларења, био је у једно време ватрени присталица ђерзонке. Увидео је да не иде без пле-и напослетку је пчеларио само са плетарама. Има тамо задруга са 5000 и више кошница само плетара.

Ми гледамо како да сузбијемо и спречимо ројење, а Линебуржанин спекулативним прихрањивањем подпомаже и ускорава ројење. Пошто тамо нема пролетње паше, то се пренашају кошнице далеко на пашу, да се не би трошио мед из резерве. Знају они добро да је „на осовини мед“ и селећи се више пута до јесење паше, постадоше мајстори у пренашању. За један сахат вешт Линебуржанин спреми 100 кошница за пут. У почетку августа сели се кући и ту је сад берба, која траје месец дана. Шта јаки народ у бујној паши заради то знамо. Нагон за сабирањем меда у овој паши тако је силан, да по некад пчеле и легло избацују, само да би имале места за мед.

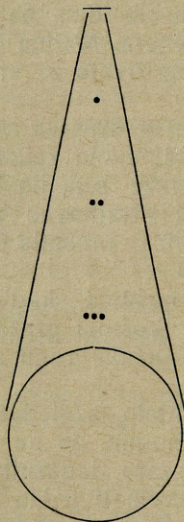
Осим другог Линебуржанин је човек практичан и само се онога држи што му корист доноси. Али с друге стране он је конзервативан толико, да оно што је упознао као добро неће да напусти, макар да му се саветује, да би друкчије могло боље бити.

Линебуржанин је мајстор у пчеларењу. Тамо мора пчеларење да се изучи кроз две године. Тамо, где постоје велики пчелињаца, мора бити пчелар на свом месту.

Дакле нису Линебуржани заостали у пчеларењу, нити се може рећи за њих да не пчеларе рационално, као што многи мисле. И сам Ђерзон замерао је начину пчеларења Линебуржана, али немају право, кад се зна, да Линебуржани мајсторски пчеларе.

Због каквих нових прилика можда ће доћи време, да ће пчеларење линебуршких пчелара са плетарама бити само спомен у историји пчеларења и доказ, да се и са плетарама може рационално пчеларити.

Напред смо казали да се Линебуржани до јесење паше селе са кошницама више пута. Да се не би саће при пренашању покрхало провуку притке у плетари у три реда по три притке. То се уради још пре него се стресе рој у плетару. Ове су притке добре и зато, да се дугачко саће не би повијало, кад обрнемо плетару да у њу загледамо. Тада саће претисне пчеле у сокацима и пчеле се драже и убадају. Дакле за овакве случајеве треба плетаре да имају танке притке, које достижу обе стране кошнице, а с једне стране треба притке да имају крај ван кошнице, да се за тај крај могу кљештама ухватити, један пут обрнути и лево и десно и онда их извући, кад хоћемо саће да вадимо. Један крај притке мора бити јако заоштрљен, да би могла притка проћи кроз зидове кошнице. Најбоље су притке од дивље руже или другог ког тврдог дрвета и да су дебеле од прилике као оловка за писање или тек нешто дебље.

Кад хоћемо притке да увучемо узећемо три и провући их у кошницу за један шух ниже врха кошнице. (в. слику. Тачке у редовима значе место где се притке провуку. Кошницу сам рачунао 60 цм. висине и онда долазе притке на 15 цм., 30 цм. и 45. цм. Редови су означени са 1. 2. и 3. тачке. Затим опет у средину три провући и за шух висине од постоља провући три као трећи ред. Код средњег реда треба притке тако провући да са доњим и горњим редом стоје као положени крст. Пре него се провуку притке треба у врх кошнице улепити један два почетка од саћа и тако их удезити да изведено саће удара сечимице на лето. Ако се провуку шест притки онда горњи ред дође мало ниже а доњи мало више.

Rom. R. Horvat

Razmatranja

Životna je borba u današnje doba izgleda postigla vrhunac ljudi lete za srećom, te u tom lijetu i jurnjavi, dolazi do izražaja nezasićena mržnja, bezgranična zavist te podvaljivanje bratu i prijatelju.

U toj borbi novac igra golemu i skoro jedinstvenu ulogu.

Kako se mnoga i mnoga dobra stvar zlo shvaća, tako se i pojam sreće, koji se istovjetuje sa pojmom užitka i nerada.

Najbolji primjer a i dokaz, da doista nije tako, pruža nam jedan letimičan pogled u pčelinjak.

U pčelinjaku u kući milionskih stanovnika vrví cio dan od posla, kao u kakvoj Fordovoj tvornici.

Ta molim vas, zagledajte se u tu divnu organizaciju rada. Svaki član pčelinje zajednice ima svoju strogo i točno određenu zadaću. Pčela radilica ide cio dan na pašu i sabira slatki sok i prašak od cvijeta do cvijeta. Matica se brine za podmladak, trutovi doprinose dio svog života za stvaranje novih generacija u košnici.

Svi ti članovi pčelinjeg društva imaju pravo da jedu tako dugo dok rade i dok svaki svoju zadaću točno izvršava.

Nema tog i ne može biti, da bi matica rekla; neću da ležem jaja, a trut da bi strajkovao u stvari oplodnje, a još manje, da bi pčela radilica prestala unositi slatki sok što ga skuplja sa cvijeća.

Kako bi izgledala košnica, kad bi do gore navedenog došlo i kako bi pčele u košnici preživile zimu, da nije u leto marljivo radila i sabrala nužnu hranu za sebe a i neki bar dio za pčelara.

Kad bi se ljudstvo htelo zagledati u košnicu, onda bi se brzo našlo riješenje premnogim, da ne kažem svim problemima, a napose socijalnim, koji taru današnji svijet.

Raditi i štediti te spremati jedan dio za daljni produktivni rad, jedini je zakon samoodržanja u prirodi, a najsvetliji i najsavršeniji primjer, kao i primjene toga zakona nalazimo u košnici.

Podemo li tim putem, dočekati ćemo ljepšu budućnost i sretnije odnosno zadovoljnije čovječanstvo.

Допис из Срем. Карловаца.

Ово пролеће је изненадило већину овдашњих пчелара. Многи су мислили да ће пчеле већ у фебруару успоставити саобраћај са околином (рана шумска флора), те због тога нису оставили пчелам довољно зимнице. Њима је зато уги-

нуо велики проценат пчелињих друштава, и не зна се да ли ће они те губитке моћи надокнадити овога лета. Али су и многа пчелиња друштва, која су имала доста меда, осетила ову зиму, и ако она није била јако хладна. То видимо по томе што су и таква друштва имала јачу или слабију срдобољу (пролив). Најјачу срдобољу су имала друштва у старим и испуцаним кошницама, у које је лако могла улазити вода. Пролеће је ове године било јако водено.

Бојали смо се да ће се из ове срдобоље излећи и каква болест, али се она до данас није појавила. Пчеле су се очистиле у неколико махова крајем марта и у првој половини априла. Срдобоља је одмах престала, а друштва су се почела нагло развијати. Карактеристично је, да су многа друштва развила прилично легла у току месеца марта, упркос несносној мартовској зими и снеговима. То развиће легла се наставило нагло у априлу, нарочито у другој половини тога месеца, јер је тада воћно-врбова паша била у највећем жеку. Пчеле су интензивно доносиле цветни прах из поља, а почетком маја нека друштва су имала прилично и новог меда (по 3—4 килограма).

У пчеларском свету се проносе гласови (али не из уста карловачких пчелара!), да се мед од воћа и врбе брзо кристалише. У нашој пракси то се још није показало као тачно, а непозната су нам и научна испитивања о овој ствари. Нагађањима не треба много веровати, јер се сваки практичан пчелар може о свакој пчеларској ствари уверити.

Сад ће ускоро да цвета и багрем (ове године око 20. маја), и надамо се да ће се његови бели и мирисави гроздови показати сјајно, јер се ова пчеларска година, упркос великим губицима због дуге зиме, показује сличном години 1924, кад је мед текао поточићима у канте учених и неучених пчелара.

Пчелињак Станице за пчеларство С. Ј. П. Д., који има 10 кошница са пчелама, и који стоји под мојом управом, није овога пролећа изгубио ни једну кошницу. Било је мало срдобоље, али не у јакој мери, и то код друштава која су зимовала у неисправним кошницама (сад су набављене нове кошнице). Друштва се развијају врло добро и почетком маја нека су већ почела добивати медишта. Приближава се багремова паша, па би брзо било и ројева, кад не бих ројидбу сузбијао до свршетка багремове паше. Тек крајем маја мислим да обавим ројидбу. Неколико друштава ће бити пуштено да се изроје природно, а остала ћу изројити вештачки. Ако се багремова паша покаже добром, лако ће се та нова друштва припремити за липову пашу, и доцније за босиљак.

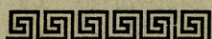
И други пчелари мисле да ураде овако. Нама је сада потребно да увећамо пчелињаке, али до то увећавања бу-

де сигурно. Оно је сигурно само онда, када се врши ројење друштава која су пуна меда.

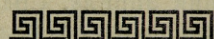
Ми се ове године надамо и приносу у меду. Зато ћемо, као што рекох, припремити нова пчелиња друштва за липу и за главну пашу (босиљак: август, септембар). Ми ћемо се за овај циљ послужити и путовањем са пчелама, јер се у нашем крају човек поштује народна изрека „на осовини роди мед“.

На Ђурђев-дан 1932.

Др. С. Грозданић

Разно

Из Селца на Хвару пишу „Задругару“ у Сплиту да пчеларством се је почело у овом мјесту пред 2 године борит неколико млађих мјештана у коју се сврху купило неколико пчелињих друштава. Пчелари су тек почетници али су заузетни и марљиви у подузетном раду. Потребито знање црпе са пчеларских књига и листова. Пчелари се рационално. Бригу око унапређивања пчеларства води Ружмаринска задруга која постоји у овом мјесту. Иста задруга је добавила потребите пчеларске справе. И ако су ове две задње године биле у овим крајевима лоше за пчеларство ипак се успјело умножит број пчелаца а и нешто меда се изврцало особито ове јесени.

У опће наш мукотрпни и вриједни сељак својим неморним радом у овом кршу успјева доћи до разних производа, али ипак уза сав тешком муком добивени производ, будућ га не може употребити за храну, тежак је изложен најгорој беди и невољи.

Змије на пчелињаку. — У „Bienen vater“-у тужи се једна госпођа, да на њезином пчелињаку — који се налази у пољу, — има змија. Њезин је муж неколико змија убио, али ипак их има и пита, да ли има какав начин, да змије отера са пчелињака. Др. А. Вендл пише, да је никотин одличан отров против змија и оне од њега беже. Он каже, није тешко тог незваног госта са пчелињака отерати. Треба накупити чиклова и око пчелињака расути, јер они садрже више никотина него обичан дуван. Или може се дуван у води кувати и с тим екстрактом натопити једну крпу и држати је на пчелињаку. У змијину рупу треба метнути чиклове, па ће се змије разбећи.

Једни пчелари препоручују, да држи на пчелињаку јежа, а други кажу, да змије беже од мириса белог лука а и сублимат растерује змије. Неки препоручују, да змије из пушке убија, па ће се разбећи?

Важно за наше пчеларе!

На темељу дугогодишњег практичног искуства и рада у стању смо да изађујемо све дрвене пчеларске справе стручно уз умерене цене и то: **дрвене и сламнате кошнице свих** у нашој држави употребљених **система**, надаље **оплодњаке за матицу**, **ормане за разашивање ројева**, дрвене **валове** за прихрањивање, **бокешке оквире** састављене и растављење и **дрвене летвице** без чворова за оквире, све из првокласног и сувог материјала.

На захтев шаље се сваком ценовник бесплатно.

Надамо се да ће се поштовани пчелари са поверењем нама обратити са поруџбином, а ми ћемо се постарати да у сваком погледу задовољимо наше цењ муштерије.

Питања и поруџбине молим слати на адресу:

Вајман и Рот

столари и специјални израђивачи кошница.

Нови Врбас (Дунавска бановина).

2-3

ОГЛАС

Продајем природне ројеве.

Ројеве шаљем по реду наруџбе. Код наруџбе шаље се пола новца. **У јуну цена је роју 90 Дин. по кгр.**

Продајем јаја за насад од Род-ајланда, комад 5 Дин.

КАРЛ КЛАУС

ПЧЕЛАР

ЗЕМУН

ДОРОВОЉАЧКА 12.

Цене огласима у „Српском Пчелару“: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин; трипут за 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на четвртини стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније.

Ко жели да купи старија годишта „Српског пчелара“ година 1924—1930. нека пожуре са наруџбом, јер се налази још мали број комплетних годишта. Цена је за свако годиште 20 динара. Новац се шаље унапред или се лист шаље на надоплату. Поруџбине и новац треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму.

Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100.- Дин., а за редовне чланове 30.— Дин. годишње. Редовни чанови добивају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15.— Дин. Претплата је за нечланове 30— Дин. годишње а плаћа се унапред за целу годину.

Претплату и огласе треба слати “Српској пчеларској задрузи“ у Руму (Рукописе, питања, књиге, листове у замену и рекламације (потраживања недобивених бројева) треба слати уредништву. „Српског пчелара“, у Земуну.